

Inhabilitet

Uddrag af Forvaltningsloven

Kapitel 2

Inhabilitet

§ 3. Den, der virker inden for den offentlige forvaltning, er inhabil i forhold til en bestemt sag,

- 1) hvis vedkommende selv har en særlig personlig eller økonomisk interesse i sagens udfald eller er eller tidligere i samme sag har været repræsentant for nogen, der har en sådan interesse,
- 2) vedkommendes ægtefælle, beslægtede eller besvogrede i op- eller nedstigende linie eller i sidelinien så nær som søskendebørn eller andre nærstående har en særlig personlig eller økonomisk interesse i sagens udfald eller er repræsentant for nogen, der har en sådan interesse,
- 3) vedkommende deltager i ledelsen af eller i øvrigt har en nær tilknytning til et selskab, en forening eller en anden privat juridisk person, der har en særlig interesse i sagens udfald,
- 4) sagen vedrører klage over eller udøvelse af kontrol- eller tilsynsvirksomhed over for en anden offentlig myndighed, og vedkommende tidligere hos denne myndighed har medvirket ved den afgørelse eller ved gennemførelsen af de foranstaltninger, sagen angår, eller
- 5) der i øvrigt foreligger omstændigheder, som er egnede til at vække tvivl om vedkommendes upartiskhed.

Stk. 2. Inhabilitet foreligger dog ikke, hvis der som følge af interessens karakter eller styrke, sagens karakter eller den pågældendes funktioner i forbindelse med sagsbehandlingen ikke kan antages at være fare for, at afgørelsen i sagen vil kunne blive påvirket af uvedkommende hensyn.

Stk. 3. Den, der er inhabil i forhold til en sag, må ikke træffe afgørelse, deltage i afgørelsen eller i øvrigt medvirke ved behandlingen af den pågældende sag.

§ 4. Bestemmelserne i § 3 gælder ikke, hvis det ville være umuligt eller forbundet med væsentlige vanskeligheder eller betænkelighed at lade en anden træde i den pågældendes sted under sagens behandling.

Stk. 2. For medlemmer af en kollegial forvaltningsmyndighed gælder bestemmelserne i § 3, selv om en stedfortræder ikke kan indkaldes. Bestemmelsen gælder dog ikke, hvis myndigheden ville miste sin beslutningsdygtighed eller det af hensyn til myndighedens sammensætning ville give anledning til væsentlig betænkelighed, dersom medlemmet ikke kunne deltage i sagens behandling, og behandlingen ikke kan udsættes uden væsentlig skade for offentlige eller private interesser.

Stk. 3. Ved kollegiale forvaltningsmyndigheders valg af medlemmer til hverv kan et medlem uanset bestemmelserne i § 3 deltage, selv om medlemmet er bragt i forslag. Bestemmelserne i § 3 gælder ikke for kommunalbestyrelses beslutninger om vederlag m.v. til medlemmer.

§ 5. Vedkommende minister kan efter forhandling med justitsministeren for bestemte områder fastsætte regler, der fastlægger den nærmere rækkevidde af bestemmelserne i §§ 3 og 4.

§ 6. Den, der er bekendt med, at der for den pågældendes vedkommende foreligger forhold, som

er nævnt i § 3, stk. 1, skal snarest underrette sin foresatte inden for myndigheden herom, medmindre det er åbenbart, at forholdet er uden betydning. For så vidt angår medlemmer af en kollegial forvaltningsmyndighed gives underretningen til myndigheden.

Stk. 2. Spørgsmålet om, hvorvidt en person er inhabil, afgøres af den i stk. 1 nævnte myndighed.

Definition på inhabilitet

Inhabilitet foreligger, når en afgørelse træffes under omstændigheder, som er egnede til at vække tvivl om beslutningstagerens upartiskhed, fordi han eller hun kan være påvirket af uvedkommende interesser eller præget af en interessekollision.

Det er væsentligt at være opmærksom på, at det ikke er afgørende, om den pågældende person selv ser sig i stand til at "bære flere kasketter". Det er afgørende er, hvordan en udefra kommende person, en borger, ville vurdere konstellationen. Det er således en objektiv vurdering, om der foreligger inhabilitet. Derfor vil det også ofte være vanskeligt at vurdere sin egen situation.

Det fremgår af forvaltningslovens § 3, at den, der er inhabil i forhold til en sag, ikke må træffe afgørelse, deltage i afgørelsen eller i øvrigt medvirke ved behandlingen af den pågældende sag.

Forvaltningslovens bestemmelser om personlig inhabilitet har til formål dels at forebygge, at uvedkommende hensyn påvirker behandlingen af den enkelte sag, dels at hindre at der skabes mistillid til den offentlige forvaltning hos befolkningen, hvad enten den pågældende faktisk lader sig påvirke af uvedkommende interesser eller ej.

Retsvirkning

Det antages i den juridiske litteratur og følger også af retspraksis, at bestemmelserne om inhabilitet er udtryk for en meget vigtig retsgaranti, som efter en generel vurdering må betragtes som så væsentlig, at tilsidesættelse som udgangspunkt altid – d.v.s. uanset modstående hensyn – bør medføre afgørelsens ugyldighed.

Dette generelle udgangspunkt gælder også ved inhabilitet for enkelte medlemmer af et kollegialt organ.

Det antages dog, at der i særlige tilfælde vil kunne ses bort fra ugyldighedsvirkningen, såfremt den inhabiles stemme åbenbart ikke har været udslagsgivende. Dette gælder navnlig i tilfælde, hvor andre omstændigheder taler for ikke at betragte afgørelsen som ugyldig, f.eks. hvis der er tale om en begunstigende forvaltningsakt, som adressaten gennem længere tid har indrettet sig på. Det er dog en yderligere forudsætning for at kunne fravige hovedreglen om, at inhabilitet altid medfører ugyldighed, at der kan skabes rimelig sikkerhed for, at en afgørende påvirkning fra det inhabile medlem i forbindelse med den forudgående drøftelse kan udelukkes.